

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta Ústav Českého národního korpusu

nám. Jana Palacha 2, 116 36 Praha 1
tel.: +420 2 21 619 357, ucnk@ff.cuni.cz

Posudek na diplomovou práci Sanni Noronkoski

Srovnání českých a finských verbálních časů v paralelním korpusu

Práce si klade za cíl srovnání českých a finských časů a jejich úzus a využití v textu. Srovnává se tu na datech česko-finského paralelního korpusu InterCorp celkem 11 překladových textů (beletristických) v celkovém rozsahu cca půl miliónu textových slov. Rozhodnutí se zameřit na výskyt 20 nejčastějších českých sloves a jejich finských ekvivalentů (s výjimkou *být*, *olla* a modálních) je dáno jak snahou o reprezentativnost v zachycení zkoumané tematiky tak rozsahem vlastního korpusu, kde řidší verba se vyskytovat vůbec nemusejí. Vlastní organizace práce je prostá: naznačení teoretického rámce a východisek (v 1) a analýzy získaných korpusových dat (2); následuje stručný závěr (3).

Po nastínění korpusového rámce a zdrojů i užití metodologie probírá autorka v (1) stručně relevantní aspekty tématu, opírá se tu o standardní gramatiky obou jazyků. Napřed se naznačuje stručně jazykový rámec, nastiňuje se tu povaha finštiny a připomíná systém časů, v češtině doprovázený videm, kde finština disponuje větším bohatstvím v lišení minulých časů, které se i proto dál dostanou do centra autorčiny pozornosti. Pro snazší srovnání se také upouští od hledání ekvivalentů futura, které finština formálně nemá. Připojeny jsou stručné poznámky o času nominálních konstrukcích i o lexikálních případech, kdy finština, díky své slovtvorbě, dokáže aspoň okrajově vyjádřit explicitně i vid, jinak nevyjadřovaný.

Jádro práce (2.1) tvoří postupně probírané případy výskytu jednotlivých časů (vyložené v 1) na kontextových příkladech, většinou v celovětné podobě, v obou jazycích. Cílem je především analýza nabídnutých ekvivalentů a časových forem pro sledovaných 20 sloves, a to napřed z hlediska česko-finského. Vlastní analýza vychází v daném rámci z náročné manuální analýzy a spěje ke klasifikaci celkem téměř 13 tisíc výskytů sloves. Při tomto počtu je pochopitelné, že autorka přijímá další omezení, zvl. zapojení osoby a čísla. Všechny výsledky autorka kvantifikuje. Pozornost se tu věnuje pochopitelně nejen ekvivalentu základnímu v odpovídajícím času, ale i posunům v času i volbě jiných prostředků, popř. i chybě či absenci ekvivalentu, která jde většinou na vrub překladateli. Členění analýzy je podle typů ekvivalence, celkový profil každého verba zvláště se tu nenabízí (ten je až v závěru), s výjimkou slovesa *dělat* (s. 55-57), kde jsou jednotlivé typy ekvivalence tabelizované i kvantifikované.

Na to plynule (a jen s malým upozorněním) navazuje pak už celkové vyhodnocení nalezené ekvivalence i ostatních verb. Jakkoliv se tu na jedné straně potvrzuje základní ekvivalence českého préterita a finského imperfekta jako základní a nejčastější, už druhý nejpočetnější typ úzu, nazvaný jiné konstrukce, naznačuje, že je tu mnoho zvláštních případů (tady by bylo na místě je uvést trochu podrobněji). Případy větších odchylek, jako kondicionál s ekvivalentem v přítentu jsou poměrně řídké. Přitom si autorka ovšem dobře uvědomuje, že ekvivalence obsahující ve finštině prézens je nutně zčásti ekvivalence jak k českému přítentu tak futuru a věc by jistě zasloužila větší zkoumání a na větších datech.

Zásadní důležitost má kapitola nazvaná poněkud nepřehledně *Jazykový kontext českých ekvivalentů finského perfekta a plusquamperfekta* (2.2) zkoumající závažný rozdíl mezi oběma jazyky daný mj. odlišným počtem minulých časů, a tedy situaci, kdy se totéž jazykové spektrum jednak blíže nečlení (čeština) a jednak člení (finština). V tomto případě se vychází z finštiny a její situace, v češtině je nutné naproti tomu přihlížet k vidu. Přehled nalezených typů korespondencí ukazují tabulky na s. 62 a s. 65 a dál. Ve stručné, ale výmluvné kapitole 2.3 se věnuje pozornost i tomu, jak výskyt jednotlivých časů a dalších kategorií souvisí s jazykem originálu (převažuje tu finština) a statisticky dovozuje, že tím není zásadně ovlivněný.

Celý závěr práce je statistický, v tabulkách se tu podávají přehledně jednak celkové výsledky typů ekvivalence a jednak i profily jednotlivých sloves.

**Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta
Ústav Českého národního korpusu**

nám. Jana Palacha 2, 116 36 Praha 1
tel.: +420 2 21 619 357, ucnk@ff.cuni.cz

Autorka se seznámila s potřebnou výchozí literaturou a dobře si osvojila i metody aplikace teorie na značně rozsáhlá data, která manuálně a pracně analyzovala. Přesvědčivé a užitečné výsledky představila synopticky a přehledně. Je z nich jistě vhodné vycházet při bližším a detailnějším výzkumu dané oblasti. Splnila tak plně požadavky kladené na diplomové práce a práce může být proto obhajována.

Navrhované hodnocení: výborně

V Praze, 31. srpna 2010

Prof. PhDr. František Čermák, DrSc,
vedoucí práce